

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.39 (3399) ●

● ЧАЦВЕР, 16 КАСТРЫЧНІКА, 2014

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Свае сярод сваіх
Іркуцкі ансамбль “Крывічы” стаў лаўрэатам другога Фэсту мастацтваў беларусаў свету **Стар. 2**

Дзе Дажынкi, там і пачастункі
Даўнія абрады беларусаў шануюць у далёкім Прыбайкалі — у сяле Марынінск **Стар. 3**

“Свята бульбы” з дэгустацыяй
Верасень выдаўся ўраджайным для Новасібірскага цэнтру беларускай культуры **Стар. 4**

ПАМЯЦЬ

Знак удзячнасці і павагі

Помнік Уладзіміру Мулявіну ўстанавілі ў Екацерынбурзе

Іван Ждановіч

На стужках інфармагенцтваў Беларусі і Расіі — важная навіна: у Екацерынбурзе 6 кастрычніка адкрыты помнік народнаму артысту СССР і Беларусі, заснавальніку і мастацкаму кіраўніку ансамбля “Песняры” Уладзіміру Мулявіну. Гэта ён разам з сябрамі па сцэне вывёў у 70-80-я гады ў вялікі свет беларускія песні, зрабіў іх папулярнымі і ў замежжы. Безумоўна, памяць пра вялікага артыста, якога не стала ў 2003-м, заслугоўвае ўшанавання. У Беларусі шмат зроблена і робіцца дзеля гэтага ў адпаведнасці з распараджэннем Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі, у тым жа годзе зробленым. У прыватнасці, у Мінску побач з Беларускай дзяржкаансерваторыяй ёсць бульвар Мулявіна — раней бульвар Луначарскага: ён адыходзіць ад Праспекта Незалежнасці. Юныя артысты Нацыянальнага цэнтру музычных мастацтваў імя Уладзіміра Мулявіна праслаўляюць Беларусь на розных міжнародных музычных конкурсах.

Між тым не ўсе ведаюць: менавіта актывісты беларускай дыяспары з Екацерынбурга ў свой час паспрыялі таму, што ў родным горадзе артыста, у мікрараёне Уралмаш, на тым доме, дзе прайшло дзяцінства спевака, музыканта, кампазітара, устаноўлена мемарыяльная дошка. “Наша дыяспара сумесна з Мінкультуры Беларусі ўстанавіла памятную дошку ў Екацерынбурзе, а раней Свядлоўску, на

Уладзімір Мулявін вярнуўся ў бронзе ў родны горад

тым будынку, дзе жыў, рос Уладзімір Мулявін, — гаварыў на сустрэчы ў беларускім Пасольстве ў Маскве два гады таму прафесар Васіль Азаронак. — І для Урала гэта было адкрыццём. Бо многія екацерынбуржцы й не ведалі, што Мулявін — іх зямляк. І беларусы ж не ўсе ведалі, што ён — рускі, які змог усім сэрцам палюбіць Беларусь”. Васіль Андрэевіч з 2006 года

— рэктар Уральскага дзяржаўнага лесатэхнічнага ўніверсітэта, а родам ён “з вёскі Залесе Віцебскай вобласці”, дае даведку інтэрнэт. Там жа знаходзім, што зямляк узначальвае Беларускаю нацыянальна-культурную аўтаномію “Беларусы Урала — БЕЛУР” ад часу яе стварэння.

А як паўдзельнічалі беларусы ў стварэнні помніка Мулявіну? Яшчэ ў

сакавіку беларускія газеты пісалі, што ён з’явіцца ў Екацерынбурзе. Тады падвялі вынікі конкурсу эскізных праектаў, і Міністэрства культуры вызначыла пераможцу: дацэнта Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Сяргея Логвіна. Творчы калектыў пад яго кіраўніцтвам і зрабіў помнік. А пададзена было 16 праектаў! Сяргей Анатольевіч

гаварыў журналістам, што вельмі паважу Мулявіна, яму падабаецца яго творчасць, скульптар шмат разоў бываў на канцэртах “Песняроў” і двойчы сутыкаўся з артыстам твар у твар. І расійскія калегі скульптара працавалі над тым, каб лепш паставіць помнік земляку. Выбралі месца каля кінаканцэртнага тэатра “Космас” не выпадкова: у яго зале ансамбль “Песняры” неаднаразова выступаў.

Помнік Уладзіміру Мулявіну ў Екацерынбурзе ўстаноўлены па ініцыятыве Міністэрства культуры Беларусі сумесна з Урадам Свядлоўскай вобласці і адміністрацыяй Екацерынбурга, Екацерынбургскім аддзяленнем пасольства Беларусі ў Расіі. Мулявін прыехаў у Мінску ў 1963 годзе і амаль 40 гадоў працаваў на карысць беларускай культуры. І помнік — гэта знак вялікай удзячнасці Беларусі, яе народа за такую падзвіжніцкую працу. Знак павагі да яго. Ва ўрачыстасці ўдзельнічалі Міністр культуры Беларусі Барыс Святлоў, губернатар вобласці Яўген Куйвашаў, артысты ансамбля “Песняры”, дзеячы культуры і мастацтва Урала, прадстаўнікі дыяспары, шматлікія прыхільнікі творчасці знакамітага артыста.

У той жа вечар ва Уральскім дзяржаўным тэатры эстрады быў канцэрт Беларускага дзяржаўнага ансамбля “Песняры”. Гучалі самыя вядомыя творы Уладзіміра Мулявіна — тыя, якія любіў ён сам і цяпер любяць і спяваць, і слухаць яго паклоннікі.

ЗЕМЛЯКІ

Казахстанец родам з Рэдзігерава

Другой радзімай для ўраджэнца Лунінецкага раёна Васіля Рака стаў стэпавы край

Гэты тэкст папрасіла даслаць у рэдакцыю кіраўніца грамадскага аб’яднання “Культурны цэнтра “Беларусь” Паўладарскай вобласці Любоў Бognат. Спадзяюся, ён вас зацікавіць. А сустрэча з вашым земляком у мяне адбылася, паколькі я працую ўласным карэспандэнтам рэспубліканскай газеты

“Казахстанская правда” па Паўладарскай вобласці.

У жыцці на долю Васіля Рака выпала шмат выпрабаванняў. Ён усё перанёс, застаецца аптымістам і ў свае 76: таварыскі, энергічны, не сядзіць без справы. “Нарадзіўся ў я Заходняй Беларусі, калі яна была яшчэ занята Польшчай, у Брэсцкай вобласці, — згадвае Васіль Рыгоравіч. — У 1939-м прыйшлі савецкія войскі, пачало наладжвацца новае жыццё, а тут — вайна. Ужо праз пяць гадзін пасля яе па-

чатку, расказвалі старэйшыя, да нас дайшлі ворагі. Хоць я быў дзіцем, але шмат памятаю з таго часу, нават расстрэлы людзей. Калі ў 43-м савецкія войскі набліжались да Беларусі, нацысты пачалі масава вывозіць моладзь і нават сем’і на працу ў Германію. Маіх бацькоў з дзецьмі — я і дзве сястрычкі — загналі ў грузавыя вагоны, прывезлі ў канцлагер у Заходняй Польшчы. І людзей як быдла прадавалі ў сялянскія гаспадаркі, што наладзілі там захопнікі. Пашанцавала, што

тата і мама ведалі польскую мову, ды і гаспадар аказаўся нязлым чалавекам, нікога за правіннасці не здаў гестапа. Прымушаючы дзяцей працаваць — мне ішоў шосты год — не загрузаў звыш меры”.

Потым было радаснае вызваленне, і сям’я пешшу рушыла ў Беларусь. Бацькоў, расказвае ветэран, некалькі гадоў выклікалі ў адпаведныя органы, распытвалі, якія аказаліся ў Польшчы, потым адсталі. Яны пачалі аднаўляць гаспадарку. Васіль пайшоў у школу, у старэй-

шых класах быў камсоргам. Прызвалі ў войска, служыў спачатку ў авіяцыі, потым — у ракетных войсках, якія толькі ствараліся. Службу хлопца закончыў у Германіі, памочнікам камандзіра ўзвода і сакратаром камсамольскай арганізацыі роты. А як трапіў у Казахстан? “У 1960-м у ліку іншых маладых хлопцаў, дэмабілізаваных з Групы савецкіх войск у Германіі, па камсамольскай пуцёўцы прыбыў на цаліну, у Паўладар, — расказвае субяседнік. — Працаваў ша-

Ветэран Васіль Рак

фёрам на вялікагрузным аўтамабілі на 1-й аўтабазе”. Бойкага, працавітага беларуса заўважылі, праз пару гадоў перавялі ў вытворчатаэхнічны аддзел — спачатку быў тэхнікам, а потым і старшым інжынерам. → **Стар. 3**

РЭХА ПАДЗЕІ

Свае сярод сваіх

Іркуцкі ансамбль “Крывічы” стаў лаўрэатам другога Фэсту мастацтваў беларусаў свету

Пра тое, як праходзіў Фэст, пра яго ўдзельнікаў газета ўжо ня мала расказвала. Мой аповед — пра тое, як пачувалі сябе ў Беларусі госці з Іркуцка. Нагадаю, і на першым Фэсце ў 2011-м мы былі: “Крывічы” атрымалі тады лаўрэаткі дыплом. Прыемна, што і сёлета нас запрасілі на Фэст, гурт зноў стаў лаўрэатам. Расію прадстаўлялі Іркуцкі ансамбль “Крывічы”, творчыя гурты з Томска, Цюменскай вобласці, Сыктыўкара, Масквы і салістка з Новасібірска. Жылі ўсе ў новым камфортным гатэлі “Спорт-тайм” і, па-суседску сустракаючыся, хутка перазнаёміліся, хто каго не ведаў. Увогуле атмасфера Фэсту была цёплай, творчай. Акрамя амаль штодзённых выступленняў, было шмат імпрэзаў, сустрэч, экскурсій.

У адзін дзень усіх гасцей разбілі на 5 груп і павезлі ў розныя райцэнтры, аграгарадкі. Мы з беларусамі з Цюменскай вобласці, Масквы, Казахстану, Іспаніі ды Мексікі пабывалі ў Стоўбцах, наведалі Музей-сядзібу “Акінчыцы”, пабачылі хагу, дзе нарадзіўся Кастусь Міцкевіч — будучы класік беларускай літаратуры Якуб Колас. Пасля экскурсіі выступалі ў прыгожым Палацы культуры аграгарадка Стары Сержань. Канцэрт пачаўся, праўда, у дзесяць гадзін вечара — у Іркуцку гэта 4 раніцы, і спяваць было няпроста. “Крывічы” выканалі некалькі старадаўніх беларускіх песень, запісаных у этнаэкспедыцыйных па беларускіх вёсках Іркуцкай вобласці. Кожную песню я каментавала. Зала сустракала нас вельмі добра. Пасля падыходзілі людзі, казалі: і нашы бацькі спявалі падобныя песні.

Потым, у Дзень горада, ва ўдзельнікаў Фэсту былі “пазменныя” выступленні на галоўнай пляцоўцы свята, побач з Палацам спорту. Замежныя беларускія гурты і салісты выступалі з 12 да 19 гадзін, госці з Расіі былі на сцэне аж 3 гадзіны. “Крывічы” выйшлі выступаць у шэсць, выканалі дзве песні. Пляцоўка — вельмі вялікая, шмат глядачоў. І мы знайшлі прыхільнікаў: адусюль крычалі нам “Брава!”. Як аказалася, паслухаць нас прыйшлі юнакі і дзяўчаты, якая за-

Беларусы з Іркуцка пад час абраду Багач у Вязанцы, пад Мінскам

Вольга Галанова з “Крывічаў” спявае з полацкімі дзяўчатамі

хапляюцца аўтэнтчным спевам. Здзівіла і адна пажылая жанчына. Пасля выступу падышла, прадставілася: “Я — Бараноўская Галіна Мікалаеўна. Іркуцянка! А выйшла замуж за беларуса — пераехала ў Мінск. Некалькі гадоў не была на радзіме, і калі пачула па радыё, што прыязджае ансамбль з Іркуцка і будзе выступаць, то прыйшла на канцэрт. З раніцы чакала ваш выступ. І дачакалася, мне ён вельмі спадабаўся — быў самым лепшым! Такія вы спяваеце прыгожыя песні! Не дарма ж кажуць: Іркуцк — гэта

культурная сталіца Сібіры! Я ганаруся, што нарадзілася ў гэтым горадзе і што вы маеце землякі!” Такое пачуццё было вельмі прыемна.

Мы абмяняліся з іркуцянкай каардынатамі. Галіна Мікалаеўна — выдатны мастак-графік. Папрасіла нас адладзіць сувязі з Культурным цэнтрам Аляксандра Вампілава, гатовая падарыць яму некалькі твораў. Каштоўнае знаёмства!

Вынікі Фэсту падводзіліся потым у Беларускай дзяржфілармоніі, там жа ўрачыста ўручалі і дыпламы.

Мы атрымалі адразу два: адзін — як лаўрэаты ў намінацыі “Вакальны ансамбль”, а другім Міністэрства культуры адзначыла Іркуцкую гарадскую суполку “Моладзевы клуб “Крывічы” — за значныя дасягненні па пашырэнні беларускай культуры ў краінах пражывання беларускай дыяспары.

Пасля Фэсту ў нас былі і іншыя цікавыя творчыя сустрэчы. Мы, напрыклад, былі гасцямі форуму “Мова нанова”, дзе распавялі пра Іркуцк, Байкал, беларускія сібірскія вёскі і праспявалі адну песню. Вельмі карыснай атрымалася сустрэча “Крывічаў” са студэнтамі Полацкага дзяржуніверсітэта, на ёй мы выканалі некалькі песень сумесна з полацкім ансамблем аўтэнтчнага спеву “Варган”. А 20 верасня ўдзельнічалі ў абрадзе Багач, які па добрай традыцыі праводзіла Студэнцкае этнаграфічнае таварыства ў Музеі-сядзібе Янкі Купалы ў Вязынцы, пад Мінскам. Мы і там хараша спявалі ды танчылі.

Алег Рудакоў, удзельнік Моладзевага клуба і ансамбля аўтэнтчнага спеву “Крывічы”

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

Дзякуй за гасціннасць!

Беларусы Эстоніі з цеплынёй згадваюць сустрэчы на Бацькаўшчыне. Пра гэта напісала ў рэдакцыю зямлячка Людміла Аннус з Нарвы. Піша, што накіравала падзяку Міністру культуры Барысу Святлову, хацела б і праз нашу газету выказаць удзячнасць землякам. Падаем той тэкст з невялікімі скарачэннямі.

“Паважаны Барыс Уладзіміравіч! Выказваю вам словы шчырай падзякі за запрашэнне дэлегацыі з Эстоніі на другі Фэст мастацтваў беларусаў свету. Я была запрошаная і на 5-е пасяджэнне Кансультацыйнай рады па справах беларусаў замежжа, даведалася там шмат цікавага пра жыццё беларусаў з іншых краін, пра магчымасці для больш актыўнай працы суполак суайчыннікаў — бо прыняты Закон “Аб беларусах замежжа”. Улічваючы, што новым куратарам Кансультацыйнай рады стане Міністэрства замежных спраў, мы спадзяемся, што станюцца вырашыцца ўрэнне пытанне афармлення віз у Рэспубліку Беларусь з Эстоніі (і не толькі) без візавага збору для тых, хто нарадзіўся ў Беларусі.

Эстонію на Фэсце прадстаўляў ансамбль “Купава” беларускага таварыства “Ялінка” з горада Маарду. Гурт выступаў на канцэртах у двух аграгарадках, самадзейныя артысты мелі магчымасць пазнаёміцца з мясцовымі жыхарамі. Гурт удзельнічаў у канцэрце каля Палаца спорту, у гала-канцэрце ў філармоніі. Добрым падарункам для нас былі выдатна арганізаваныя экскурсіі па Мінску, у новы будынак Дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, адкрылася фотавыстава “Мы — беларусы!” у Гістарычным музеі, былі іншыя імпрэзы. Вельмі спадабаліся ўмовы пражывання ў гатэлі “Спорт тайм” і тое, чым нас частавалі. Добра працаваў транспарт, стараліся арганізатары Фэсту: мы шмат паспелі пабачыць.

Дзякуй за памятнае падарункі кожнаму з удзельнікаў! На жаль, было малавата часу для зносін з гасцямі з іншых краін, творчых калектываў — а хочацца ж больш даведацца аб працы іншых дыяспар замежжа. То можа на перспектыву варта ладзіць і круглы стол, а не толькі выступленні гуртоў і салістаў — каб мы маглі пра сябе раскажаць іншым паслухаць.

Велізарная падзяка Міхайлу Рыбакову і яго калегам з Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур — за іхнюю працу па арганізацыі выдатнага Свята для беларусаў замежжа! Дзякуй калектыву газеты “Голас Радзімы” — за цікавае выданне, якое мы атрымліваем, за шырокую інфармацыю пра Фэст: гэта для нас як “глыток паветра” з Бацькаўшчыны! Хацела б, каб з часам дадалася старонак у такой неабходнай газеце для беларусаў, якія жывуць удалечыні ад Радзімы.

3 павагай, ад імя дэлегацыі з Эстоніі — Людміла Аннус, член праўлення Нарвскага беларускага таварыства “Сябры”

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Да ветэранаў — з песнямі

Даваць канцэрт для пажылых людзей на пачатку кастрычніка — добрая традыцыя беларускай суполкі ў Тальяці

У Міжнародны дзень пажылых людзей, які ўжо больш за 20 гадоў адзначаецца 1 кастрычніка паводле рашэння ААН, мы аддаем даніну паваті тым, дзякуючы каму вырас наш горад. Як вядома, раней гэта было ціхае правінцыйнае мястэчка Стаўрапальна-Волзе. Дзякуючы напружанай працы, энтузіязму тысяч людзей, якія цяпер ужо ветэраны, у кароткія тэрміны на берагах Волгі адбыліся каласальныя змены. У прыватнасці,

узвездзена Куйбышаўская ГЭС, прадпрыемствы хімічнай і перапрацоўчай прамысловасці, ну і, вядома ж, самы вялікі аўтазавод у СССР — “АВТОВАЗ”. Разам з прадпрыемствамі рос і сам горад.

Мы ведаем: усё, што маем у сённяшнім Тальяці — дамы, дарогі, інжынерныя сеткі, паркі і гэтак далей — гэта справа рук нашых ветэранаў. І каб у чарговы раз падзякаваць ім, упрыгожыць старасць 3 кастрычніка

Актывісты суполкі “Нёман” на канцэрце

ў 46-й школе актывісты беларускай суполкі “Нёман” ладзілі святочны канцэрт. На ім выступалі як самі школьнікі, так і нашы творчыя гурты.

Пазней і ў гарадскім Палацы культуры і тэхнікі быў канцэрт для ветэранаў, у якім прынялі ўдзел творчыя гурты нацыянальных суполак горада. У прыватнасці, выступалі там нашы асамбл беларускай песні “Купалінка” і дзіцячы гурт “Зорачкі”, самадзейныя артысты мардоўскага

культурнага цэнтры “Лайме” і нацыянальна-культурнай аўтаноміі татараў. Канцэрт атрымаўся — на славу! Песні на беларускай, рускай мове падпявалі ўсёй залай. На тварах пенсіянераў былі цёплай усмешкі. Іх можна зразумець: гэта ж так здорава, калі пра цябе не забыліся, што цябе памятаюць і любяць.

Сяргей Шылкін, намеснік старшыні праўлення суполкі “Нёман”

ТРАДЫЦЫ

Дзе Дажынкі, там і пачастункі

Даўнія абрады беларусаў шануюць у далёкім Прыбайкалі — у сяле Марынінск

Іван Івану

Пра тое, што пад Іркуцкам, аж за 6000 кіламетраў ад Беларусі нашы суродзічы збіраюцца ладзіць Дажынкі, яны расказвалі ў Мінску, калі наведвалі рэдакцыю газеты ў верасні. І вось у нашай пошце — паведамленне з фотаздымкамі ад Аляксея Кухты, маладога актывіста Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага, пад назвай “Тры словы пра Дажынкі ў Сібіры”. “Каб у наступным годзе быў багаты ўраджай, сяляне павінны падзякаваць Маці-Зямлі за яе дабрыву і плоднасць — у тым галоўны сэнс Дажынак, — напісаў Аляксей, прычым па-беларуску, хоць сам нарадзіўся ў Сібіры. — Пад час абраду гучаць адпаведныя дзеі песні, і Старэйшая жняя, скончыўшы жніво, пакідае на ніве апошні невялічкі ладзік жыта ці пшаніцы — Бараду. А Малодшая жняя, у адпаведнасці з абрадам, спачатку старанна праполвае яго: каб у наступным годзе не было пустазелля. Потым палівае вадой: каб не было засухі. Урэшце, прыносяць ахвяру багам, што спрыяюць пладароддзю Зямлі: акрайчык хлеба загортваецца ў каласы з Барады і пры дапамозе сярпа закопваецца ў зямлю”.

З допісу Аляксея вынікае, што Дажынкі актывісты ІГБК ладзілі 27 верасня ў беларускай вёсцы Марынінск Заларынскага раёна. “Нягледзячы на тое, што напярэдадні ішоў першы снег, пад час абраду свяціла сонейка,

— чытаем далей. — Народу сабралася багата. Прыехалі беларусы з Іркуцку, з аддзяленняў ІГБК у вёсках рэгіёну. Пасля абраду ў клубе зладзілі вялікі канцэрт. А скончылася святкаванне такім застоллем, якога, пэўна, ніколі яшчэ не бачылі беларусы Прыбайкаля. На сталах, сабраных вясцоўцамі, можна было пакаштаваць больш за дзясятка страў традыцыйнай беларускай кухні: дранікі, бабка, галкі, калдуны, камы, боршч, цыбрыкі — і шмат чаго яшчэ! Дзякуй, дарагія суродзічы, было вельмі смачна!”

Заўважым: добрае застолле — сапраўды важная частка Дажынак. Звычайна з “барады” збіраецца вялікі сноп-Гаспадар, які перадаецца гаспадару поля Старэйшай жнейкай. Сноп-Гаспадар зберагаецца цэлы год. Лічыцца і вялікім гонарам мець яго ў хаце, ён жа моцны абярэг і жылля, і сям’і. Ушанаваны жнейкамі гаспадар поля вядзе ўсіх іх да сабе дадому, гаспадыня ж накрывае багаты стол. Тады і пачынаецца бяседа: вясёлае застолле з песнямі ды велічаннямі гаспадара.

З публікацыі пра Дажынкі ў газеце “Іркуцкі рэпортёр”, дасланай Аляксеем, даведваемся пра гісторыю беларускай вёскі. Аўтар Берт Корк удзельнічаў “у язычніцкім абрадзе ў чыстым пшанічным полі” разам з беларусамі Іркуцка, іх мясцовай суполкі ды з сяла Андрушына суседняга Куйтунскага раёна. За адно высветліў: спрадвечная назва ў вёсцы ўсё ж Марынінск — а не

Марынінск, як часам пішуць. Пачылася гісторыя сяла ў 1910-м, пад час Сталінскай рэформы, калі беларусы масава пераязджалі жыць у Сібір. І ў Заларынскі раён пайшлі хадакі, і ў Чарамшанку, і далей. Неяк сустрэлі паляўнічага, які параіў прыгледзецца да ўрочышча Бабагай (у перакладзе з бурацкага: мядзведзь). “Сяло тут заснавалі менавіта беларусы, а да іх аніхто не жыў, адно хатка паляўнічага была, — упэўнена казала журналісту старшыня беларускай суполкі вёсак Марынінск і Бабагай Таццяна Гапоненка. — Тайга, шмат мядзведзяў — таму месца так і звалі: бабагай. Хадакі-беларусы папрасілі ў бурата-паляўнічага, каб дазволіў ім асвойваць землі па суседстве”. Беларусы ўрэшце на пасяленне нават царскі дазвол атрымалі, толькі ў царскіх паперах паселішча чамусьці назвалі: Марынінск. Быль жа пра назву такая. Кажуць, у суседняй вёсцы Заблагартады жыла жанчына Марыя Яніс, і менавіта яна перасяленцам, пакуль абжываліся, прыносіла хлеб. Удзячныя беларусы і назвалі паселішча ў гонар дабрадзейкі. Спачатку “асвойвалі тайгу” 22 перасяленцы, прычым жылі-начавалі ў адным свірне, які захаваўся па сённяшні дзень.

А зрабіць бы там этнаэкспазіцыю! Таццяна Гапоненка яшчэ расказала, што першапраходцы з часам рассяліліся па мясцовасці, а беларусы ўсё пераязджалі “да сваіх” аж да 1960-х гадоў. Таксама, як і іх папярэднікі, шу-

Лідар беларусаў Прыбайкалля Алена Сіпакова на Дажынках

каючы зямлі ды лепшай долі. Бурат у вёсцы — толькі адзін, ды і той ажаніўся з рускай. Каля 40 працэнтаў жыхароў Марынінска і цяпер — беларусы, астатнія — рускія, украінцы, літоўцы. Каб адраджаць беларускую культуру, і ўтворана мясцовае аддзяленне ІГБК. У вёсцы створаны беларускі музей, ёсць ансамбль “Квятчак” — ён, дарэчы, і выступаў на Дажынках. Марынінскія беларусы ў добрым сяброўстве з суродзічамі з Чаромхава, ездзяць адзін да другога на святы.

Варта дадаць, што ў беларускіх

Дажынак няма дакладна вызначанай даты абраду. Тут ужо — як Бог дасць: які ўраджай, якія надвор’е і сілы, каб яго сабраць... У Марынінскай мясцовай адміністрацыі, заўважае іркуцкі журналіст, “моцнае беларуска лобі”, таму і дамовіліся з адным фермерам, каб на ягонай ніве правесці абрад. Ён і пакінуў дзеля таго нязжаты загончык. У Беларусі звычайна жнуць у ліпені-жніўні, а ў Сібіры жніво расцягваецца да пачатку кастрычніка. Таму й не скажаш, што з Дажынкамі ў Прыбайкалі спазніліся...

ЗЕМЛЯКІ

Казахстанец родам з Рэдзігерава

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Закончыў Паўладарскі індустрыяльны інстытут, займаўся і грамадскімі справамі: кіраваў камсамольскай арганізацыяй, узначальваў партбюро аўтапарка, абіраўся членам бюро гаркама і абкома камсамола. Папрацаваў у гаркаме партыі, узначальваў парткам грузавага аўтапраўлення вобласці, абіраўся дэпутатам гарадскога і абласнога саветаў.

І вось у 1978-м ён узначаліў 1-е аўта-транспартнае прадпрыемства: яно абслугоўвала гандаль горада і часткі вобласці. Кіраваў аўта-базай 13 гадоў, быў намеснікам начальніка аўтапраўлення вобласці, а перад пенсіяй перайшоў у 1-ы аўтабусны парк, дзе працаваў на розных пасадах, узначальваў прафсаюзную арганізацыю прадпрыемства, партыйную арганізацыю “Нур Отан”. На адпачынак, калі так можна сказаць, Васіль Рак сышоў у 75 гадоў, але актыўна працуе ў Асамблеі народа Казахстана вобласці, ён жа — старшыня рады ста-

рэйшын Беларускага этнакультурнага цэнтра рэгіёна. Шмат увагі надае працы з моладдзю, зберажэнню беларускай культуры — і з павагай ставіцца да людзей розных нацыянальнасцяў.

“Для мяне Казахстан — гэта другая Радзіма, — кажа Васіль Рак. — І пра Беларусь родную памятаю заўсёды. Вось сёлета, напрыклад, па запрашэнні Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнка мы з адным ветэранам з Казахстана ездзілі ў Беларусь, калі адзначалі 70-годдзе яе вызвалення ад фашыстаў. Незабўныя дні! Нас, казахстанцаў, сустракалі з асаблівай цеплынёй, казалі шмат добрых слоў пра Казахстан”.

У Казахстане, прадоўжыў ветэран, ён працягвае працаваць, абыўся як асоба, Тут прымяніў свае сілы, знайшоўшы любімую справу, наладзіў сямейнае жыццё. “Першая жонка, з якой прабылі амаль 30 гадоў, памерла ад хваробы, і мы засталіся з дачкой Святланай, — расказвае Васіль Рыгоравіч. — 3 цяперашняй жонкай, Ларысай Нікандраўнай, разам ужо 24 гады.

Дзень Перамогі для Васіля Рака — заўсёды святочны

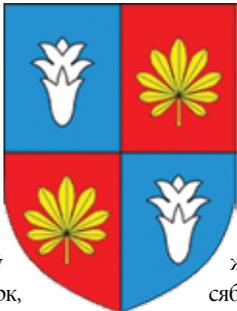
Я яе кахаю і за многае ёй удзячны. Пазнаёміліся мы, дарэчы, у басейне, яна — кардыёлаг, прычым, кажуць, адзін з лепшых у вобласці, і я неяк патрапіў да яе на прыём. Цяпер яна мяне правярае і кансультуе дома. У нашай сям’і ёсць дачка Святлана, сын Дзяніс, які прыняў маё прозвішча і імя па бацьку — ён цяпер жыве ў Астане, у яго дзве дачкі. А Святлана жыве ў Паўладары, у яе чацвёра дзяцей, маіх унукаў. Адзін з іх — прыватны прадпрымальнік, займаецца рэстаўрацыяй машын. Другі закончыў Паўладарскі інавацыйны еўразійскі ўніверсітэт, інжынер-тэхнолаг па апрацоўцы металаў. Зяць працуе на

вялікагрузным аўтамабілі. Летась у Паўладары здымалі дакументальны фільм “Жывем у сям’і адзінай”, прысвечаны 75-годдзю казахстанскага беларуса Васіля Рака і ягонай шматнацыянальнай сям’і. Дарэчы, яго жонка Ларыса — руская, нявестка — напалову немка, напалову руская. Жонка аднаго з унукаў мае башкірскія карані. “Так што ў нас — поўны інтэрнацыянал, а наперадзе яшчэ вяселлі праўнукаў, — гаворыць Васіль Рак. — Мы — шматнацыянальная казахстанская сям’я, чым і ганарымся”.

Сяргей Гарбуноў, г. Паўладар, Казахстан

Ад рэдакцыі:

Мы паспрабавалі ўдакладніць, адкуль жа канкрэтна родам Васіль Рак, і даведаліся: з вёскі Рэдзігерава Лунінецкага раёна. У вёсцы Перунова, што паблізу, і цяпер жыве яго родная сястра, 4 пляменніцы і 2 пляменнікі. А чым слаўнае тое Рэдзігерава? Аказваецца, у палескай вёсцы ёсць свой герб (гл. малюнак), зацверджаны ў 2008 годзе, там працуе прадпрыемства “Рэдзігерава-Агра”. Вёска невялікая; у аграпрадукцыі больш за 200 двароў, больш за 600 жыхароў. У інтэрнэце вясцоўцы выклалі шмат фотаздымкаў з вёскі і ваколіцаў. У тым ліку і пра тое, як у Рэдзігерава талакою ўзводзіцца новы храм у імя абраза Божай маці Казанскай. На сайце прыходу ёсць рахунак, на які прымаюцца ахвяраванні. Знайшлося і вытлумачэнне экзатычнай для Палесся назвы вёскі. Аказваецца, Рэдзігерава, як і суседнія паселішчы Флёрава, Чарабасава, Манасеева, названы па прозвішчах вучоных, якія першымі пачыналі гідраметэаралогічныя даследныя работы ўвесну 1912 года ў фальварку Лахва, што быў непдалёку ад чыгуначнай станцыі Лунінец.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

“Свята бульбы” з дэгустацыяй

Верасень выдаўся ўраджайным для Новасібірскага цэнтра беларускай культуры

У двух розных фэстах паўдзельнічалі новасібірскія беларусы. Згадваючы пра Фэст мастацтваў беларусаў свету, удакладнім: у Мінску на ім ды на пасяджэнні Кансультацыйнай рады па справах беларусаў замежжа была Ніна Кабанова, дырэктар Новасібірскага цэнтра беларускай культуры. Вярнуўшыся ў Новасібірск, яна расказала актывістам цэнтра, пра што гаварылі на радзе, якая праходзіла ў Мінскай ратушы. Газета пра тое пісала. Для нас важна, што цяпер “веча дыяспары” будзе збірацца ўжо пад патранатам Міністэрства замежных спраў, і што беларускія суполкі замежжа больш актыўна будуць удзельнічаць у наладжанні эканамічных кантактаў рэгіёнаў і краін, у якіх жывуць, з Беларуссю.

Уражаннямі пра Фэст падзялілася і запрошаная на яго салістка НЦБК Анастасія Трубянкова. Расказала, што гасцей было шмат з розных краін, у тым ліку і з Расіі, пра цёплы прыём, вялікую праграму свята. Анастасія спявала на розных пляцоўках, мела гонар выступіць і на гала-канцэрце ў Беларускай дзяржфілармоніі: паграпіла, кажа, у лік шчасліўчыкаў. Спявачка ўшанавана Ганаровай граматай Міністра культуры, а шчодры

Касцюмаваная сцэнічная дзея — адна з асаблівасцяў “Свята бульбы”

і гасцінны Мінск стаў для яе ўжо амаль родным.

Свой фэст ладзіў у рабочым пасёлку Мошкава і Новасібірскі цэнтр беларускай культуры — сумесна з адміністрацыяй і аддзелам культуры Мошкаўскага раёна. Там правалі вочнае свята ўраджаю пад назвай “Свята бульбы”, ужо ў чацвёрты раз. І з кожным годам колькасць удзельнікаў і гасцей большае.

“В саду, в огороде расцвела картошка, / Вы хотите верьге, а хотите нет. / Соберу картошку, положу в лукошко / И гостям устрою праздничный обед,” — немудрагелістыя прыпеўкі гучалі на пачатку свята

ка сцэны Дома культуры. І гасцям сапраўды было што пакаштаваць: дзясяткі страў з бульбы! Добра знаёмая па ранейшых фэстах гаспадыні Н. Шахава, Р. Фядотова, Г. Гушчына ды іншыя не перастаюць тварыць кулінарныя цуды.

Фармат “Свята бульбы” — ну проста “рэстаранны”: са сцэны гучаць вясёлыя песні — а тым часам ідзе вялікая дэгустацыя, а заадно і ацэнка салатаў і кракетаў, дранікаў з рознымі смакавымі адценнямі, бабкі ды шмат чаго іншага. Прыгожае духоўнае і смачнае бульбяное — яны так хараша суседзяць! А на сцэне выступалі як мясцовыя калектывы “Соседушки”, “Субботея”, “Родова”, так і вакальны гурт “Купалінка” са станцыі Мачышча. Добрых песень, смачных страў было шмат — і хапіла на ўсіх. Дарэчы, дзякуючы НЦБК мы выдалі кнігу “Смачна!” са шматлікімі беларускімі

Дзіцячая творчасць

кулінарнымі рэцэптамі, у многім выкарыстоўваючы лепшы досвед падобных фэстаў. Цяпер адкрываць Беларусь для сябе ў рэгіёне можна і праз смачныя адметныя стравы.

Вывялі фантазію і выхаванцы дзіцячых садоў, школьнікі: на сталах побач са стравамі выставілі свае вырабы з бульбы. Матрошкі абдымаліся з дзіназаўрыкамі, ослікі бегалі за чарапашкамі, важна сядзелі Спадар і Спадарыня Бульбачкі, а яшчэ прыйшла на свята цэлая сям’я вожыкаў ды мноства іншых забавных істот, уключаючы казачных герояў і персанажаў мультыкаў.

Падарункі ды граматы ад імя адміністрацыі раёна і Новасібірскага цэнтра беларускай культуры атрымалі ўсе ўдзельнікі “Свята бульбы”.

Людміла Бяляўская,
Новасібірскі цэнтр беларускай культуры

СЯБРЫ

Даўня дзям’я не старэе

Сяргей Панізьнік

Вядомаму паэту, Герою Украіны Дзьмітры Паўлычку споўнілася 85 гадоў

“Бо мова то не гук, а думка непакорных...” Добра запомніўся мне такі радок з верша Дзьмітры Паўлычкі ў перакладзе Эдуарда Акуліна. Многія літаратары перастваралі творы “нашага вялікага пабраціма”, як назваў Паўлычку народны паэт Беларусі Ніл Гілевіч. Перакладаў творы сябра і сам Ніл Сымонавіч, на два гады за яго маладзейшы. А л’вавінін нарадзіўся 28 верасня 1929 года. Ён вядомы як паэт і паэт-песеннік, перакладчык, крытык, публіцыст, палітычны дзеяч, дыпламат. Заслужыў званне Героя Украіны з уручэннем ордэна Дзяржавы. Двойчы кавалер ордэна Яраслава Мудрага.

Паэта называюць яшчэ Грамадзянінам, Патрыстам, волатам

творчага духу, рыцарам братэрства. І, варта дадаць, заслужана, у тым ліку і ў дачыненні да беларускай культуры. Бо Дзьмітры Паўлычка перакладаў творы Янкі Купалы, Аркадзя Куляшова, Пімена Панчанкі, Максіма Танка, Рыгора Барадуліна, Генадзя Бураўкіна, Ніла Гілевіча... На яго паэтычным падрахунку і анталогія “Сусветны санет”, куды ўвайшлі асобныя санеты Янкі Купалы і Максіма Багдановіча. Генадзь Бураўкін не ўстрымаўся ў свой час даць высокую ацэнку творчасці сябра: “Жывы класік, чалавек шматгранны і таленце, і падасведчанасці, эмацыянальны, яркі паэт”.

Можна адшукаць нямала выказванняў і Дзьмітры Паўлычкі пра беларусаў. Вось як паэт прамаўляе ў вершы “Вітанне Беларусі”: “Ты мой паклон прымі! Так можа / Народу родны кланяцца народ!” (пераклад Рыгора Барадуліна).

...Мы ледзь-ледзь не размінуліся. Я прыехаў у Львоў вучыцца на журналіста ў 64-м, а Дзьмітры Васільевіч у тым жа годзе з Львова пераехаў у Кіеў. І толькі ў ліпені 68-га ён запыніў мяне пасля чарговага выступлення на Фэстывалі маладых паэтаў братніх рэспублік, які праходзіў у горадзе Мікалаеве, на Украіне. Падзякаваў я л’вавініну за маё ўзгадаванне цяпер ужо і “маім” Львовам. На тым свяце і атрымаў у падарунак толькі што выдадзены зборнік вершаў Дзьмітры Паўлычкі “Гранослов”. Не варта й перакладаць яго дароўны надпіс — нам і так усё зразумела: “Сяргіеві Панізьніку, маю білоруському братові, з любов’ю од першого погляду і з великою надзею на завтрашні день твого життя і життя Білорусіі. Д. Павлічко. Миколаїв 8.УІІ.68”.

Мінула больш як сорак гадоў.

Два ўкраінскія творцы з Кіева і Львова — Дзьмітры Паўлычка і Раман Лубкіўскі — наведалі ў Беларусі вёску Касута (цяпер Вілейскі раён): там у 1672 годзе нарадзіўся беларускі шляхціц Піліп Орлік, будучы гетман Украіны і аўтар яе першай Канстытуцыі. На літаратурна-музычную вечарыну ў мінскі Палац мастацтваў я прыхапіў той зборнік “Гранослов”. У прэзідыуме сядзелі паважаныя госці. Я перадаў дарагі мне зборнік так, каб трапіў у рукі Дзьмітры Васільевіча. Паглядаў здалёку, як ён ад неспадзеўкі здзівіўся, потым засяродзіўся, узяўся за аўтарушку. У перапынку разам з абдымкам я атрымаў “Гранослов” з новым аўтографам. Тут ужо перакладу: “Дарагі Сяргіеві! Я не забыў Цябе, але ўсё ж згадаў не адразу нашу сустрэчу ў Мікалаеве, твае вершы і пераклады. Як добра, што ты азваўся і прыгадаў

Дзьмітры Паўлычка

мне той дзень, які сведчыць, што Беларусь была ўжо тады глыбока ў маім сэрцы разам з Табою! Д. Паўлычка. Мінск. 6.2.2009”.

Пазней украінцы дзякуючы спадару Дзьмітры чыталі мае вершы, а беларусы — вершы Дзьмітры Паўлычкі ў маіх перакладах... Так і маюцца стасункі паміж братнімі народамі.